

КАФЕДРА РОСЛИННИЦТВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ АГРОТЕХНОЛОГІЙ, СЕЛЕКЦІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ

XIII науково-практичної
інтернет-конференції

**«АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ ТА
ПРОБЛЕМАТИКА У ТЕХНОЛОГІЯХ
ВИРОЩУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ
РОСЛИННИЦТВА»**

25 листопада 2022 року

м. Полтава

Матеріали XIII науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні напрямки та проблематика у технологіях вирощування продукції рослинництва» / Редкол.: В.В. Гангур (відп. ред.) та ін. Полтавський державний аграрний університет, 2022. 81 с.

У збірнику тез висвітлено результати наукових досліджень, проведених науковцями Полтавського державного аграрного університету та інших навчальних і наукових закладів Міністерства освіти і науки України, науководослідних установ НААН.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Микола МАРЕНИЧ – директор навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, доктор сільськогосподарських наук, доцент;

Володимир ГАНГУР – завідувач кафедри рослинництва, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник;

Любов МАРІНІЧ - старший викладач кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук;

Ольга БАРАБОЛЯ – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Олександр КУЦЕНКО – професор кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, професор;

Микола ШЕВНІКОВ – професор кафедри рослинництва, доктор сільськогосподарських наук, професор;

Віктор ЛЯШЕНКО – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Олександр АНТОНЕЦЬ – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Сергій ФІЛОНЕНКО - доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Людмила ЄРЕМКО – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник;

Світлана ШАКАЛІЙ – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук;

Ольга МІЛЕНКО – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук;

Марина АНТОНЕЦЬ – доцент кафедри рослинництва, кандидат психологічних наук, доцент;

Рекомендовано до друку вченою радою інституту агротехнологій, селекції та екології ПДАУ, протокол № 4, від 24 листопада 2022 року

ЗМІСТ

Тоцький В. М., Заєць Т. О. Продуктивні показники сортів пшениці озимої різних селекційних центрів	5
Писаренко Н. В., Сидорчук В. І. Напрямки та перспективи використання нових сортів картоплі української селекції	8
Шакалій С. М., Баган А. В., Марініч Л. Г. Декоративні властивості дерев і кущів	11
Оборонова А.В. Лікарські властивості та метод вирощування женьшеню в Україні	13
Марініч Л.Г., Калашнік О.П., Скрипка Ю.О. Вплив елементів технології вирощування люцерни на формування кормової продуктивності	15
Марініч Л. Г., Ласкавий Д. Ю., Бабич Р. О. Роль бобових культур у підвищенні якості зелених кормів	17
Баган А.В., Юрченко С.О., Шакалій С.М., Марініч Л.Г. Значення троянди у декоративному садівництві	19
Вережак Д.В. Вплив зміни клімату на продуктивність пшениці озимої	22
Бараболя О.В. Зберігання зернових мас у сухому стані, основні вимоги	25
Бараболя О.В. Кравець І.А. Урожайність пшениці м'якої озимої залежно від попередників та строків сівби	27
Гангур В. В., Космінський О.О., Поляков І.А., Гурба В.С. Формування асиміляційної поверхні рослин соняшнику залежно від рівня удобрення	30
Гангур В. В., Кирлиця А. О., Баранник В. П. Вплив строків сівби напольову схожість насіння гібридів кукурудзи різних груп стиглості	33
Єремко Л.С., Марініч Л.Г., Тіт Ю.Л. Вплив біологічних добрив та стимулятора росту рослин на урожайність сочевиці.	35
Єремко Л.С., Олянецький О.В. Вплив мінерального удобрення на урожайність нуту.	38
Єремко Л.С., Понятенко А.О. Вплив мінерального удобрення та біостимулятора росту рослин на формування продуктивності сої.	42
Ляшенко В. В., Карасенко В. М. Продуктивність пшениці ярої за різних рівнів удобрення	45
Філоненко С.В., Борисюк О.О., Лисак В.М. Вплив рістстимулюючих препаратів на маточні буряки цукрові	51
Філоненко С.В., Деркач А.М. Оптимізація мікроелементного живлення кукурудзи	54
Філоненко С.В., Середа О.О., Філоненко В.С. Вплив елементів агротехніки на екологізацію технології вирощування насіння буряків цукрових	58
Філоненко С.В., Заплава С.О., Райда В.В. Ефективність та доцільність позакореневого внесення мікроелементів на висадках	61

Бібліографічний список

1. Гречаник Р.М., Мельник Ю.А., Синиця А.В. Використання троянд в озелененні та декоративному квітникарстві. *Науковий вісник*, 2004, Вип. 14.4. С. 18-24.
2. Клименко З.К., Рубцова Е.Л. Розы (интродуцированные и культивируемые на Украине). Каталог-справочник. К.: Наук. думка, 1986. 213 с.
3. Рубцова О.Л. Рід *Rosa L* в Україні: генофонд, історія, напрями досліджень, досягнення та перспективи : *монографія*. К.: Фенікс. 2009 375 с.
4. Рубцова О.Л. Троянди. *Квіти України*. К., 1999, серпень. 50 с.
5. Троянди – цікаві сорти і маловідомі факти. URL: <https://plantsclub.ua/trojandy-cikavi-sorty-i-malovidomi-facty>
6. Троянди. URL: <https://uarostok.ua/kulturi-uk/dekorativn-roslini/troyanda>
7. Троянди. URL: <https://vgelman.wordpress.com>
8. Хессайон Д.Г. Все о розах. М.: Кладезь, 1997. 140 с.

УДК 633.11.1: 631.559.2: 551.583.16

ВПЛИВ ЗМІНИ КЛІМАТУ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ

Вережак Д.В., здобувач ступеня вищої освіти Бакалавр

e-mail: allabagan@ukr.net

Науковий керівник – **Баган А.В.**, кандидат с.-г. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики

Полтавський державний аграрний університет

Досліджено вплив кліматичних факторів на продуктивність пшениці озимої. Розглянуто проведення агротехнічних заходів вирощування пшениці залежно від зміни клімату у різних ґрунтово-кліматичних зонах України.

В Україні пшениця озима лідирує за посівною площею. І щороку, попри невдалі сезони, гектари зернової продовжують залишатися на стабільному рівні. Таку відносну стабільність забезпечує сучасна технологія вирощування пшениці. Визначальним фактором виробництва, незалежно від регіону України, є технологія вирощування пшениці озимої. Вона виступає путівником для агронома на всіх етапах виробничого процесу. Відповідно до обраної технологічної схеми здійснюються всі операції в полі, починаючи від підготовки до посіву та завершуючи збиранням урожаю. Саму технологію вирощування виробники обирають відповідно природно-кліматичних особливостей та можливостей господарства.

Технологічна карта вирощування пшениці озимої дозволяє тримати правильний курс на досягнення найвищого результату. А тим більше, не втратити зерно на будь-якому виробничому етапі під впливом зараження поля

шкідливими організмами, мікроорганізмами та рослинами-шкідниками. Таким чином, контроль стану посівів допоможе зберегти урожай.

Тому, необхідно використовувати для сівби кондиційний посівний матеріал, який характеризується високими показниками схожості, чистоти та стійкості до ураження хворобами. Крім того, важливо правильно визначити осінній період, коли варто сіяти пшеницю.

Строки посіву культури безпосередньо здійснюють вплив на врожайність. Як правило, їх визначають на основі ґрунтово-кліматичних особливостей зони вирощування, сівозміни на полі та технічних ресурсів господарства [1].

Оптимальним періодом для посіву озимої культури вважають кінець вересня і початок жовтня (25.09-05.10). Якщо проводити польові операції у цей час, рослина встигає розкущитися, утворити корінь і пагони, а також сформувати стійкість до температури та шкідливих організмів. Ранній посів – це завжди ризик зараження шкідливими мікроорганізмами та організмами, бо проростає насіння коли збудники хвороб і шкідники ще активні. До того ж, переростання може стати причиною низької стійкості пшениці під час низьких температурних показників [4].

Пшениця – холодостійка культура. Її насіння починає проростати при температурі 1-2°C. Для одержання дружних сходів під час сівби повинні бути температура 14-16°C. При температурі 25°C і вище формуються ослаблі проростки з тонкими корінцями, які сильно уражуються хворобами. Добре загартовані рослини витримують взимку зниження температури у зоні вузла кушення до мінус 17-18°C, а високоморозостійких сортів – до мінус 19-20°C. Загартуванню сприяє сонячна погода в передзимовий період протягом 12-14 днів та посилене фосфорно-калійне живлення. Найвища морозостійкість рослин – на початку зими. До весни вона поступово знижується. Значно знижується морозостійкість при періодичному відтаванні та замерзанні ґрунту. Дуже шкідливі перепади температури ранньою весною, коли вже почалось відростання рослин і температури вдень підвищуються до 5-10°C тепла, а вночі знижуються до мінус 8-10°C.

Для характеристики умов формування врожайності пшениці озимої в агрокліматичних зонах України необхідно враховувати як кліматичні, так і ґрунтові фактори, які зумовлюють наростання надземної маси рослини та життєдіяльність її кореневої системи. Посіви пшениці озимої у період свого росту і розвитку для нормального протікання біологічних процесів потребують певної кількості корисної вологи, яка у різні періоди вегетації залежить від маси рослин і фази розвитку та безперервно змінюється по території.

Фізична стиглість ґрунту створюється за оптимального його зволоження і настає за відносної вологості ґрунту 40-70% [2]. Середньобагаторічні показники потреб пшениці озимої у термічних умовах, зволоженні у вигляді опадів та відносної ґрунтової вологи надають загальне уявлення щодо їх задоволення у кожний міжфазний період та протягом усього вегетаційного циклу. За аналізом цих даних визначається, у якому міжфазному періоді умови вирощування пшениці озимої близькі до оптимальних або несприятливі для формування

врожаю. Протягом періоду температура повітря сприятлива для вирощування пшениці озимої у всіх агрокліматичних зонах України. Винятком є лише південний Степ, де вона вища за оптимальні значення і свідчить про задовільні термічні умови для вирощування культури у сучасний кліматичний період.

У Лісостепу кількість опадів за період, порівняно з оптимумом, більша на 40 мм і свідчить про перезволоження, а у південному Степу на 28 мм менше оптимуму і вказує на недостатнє зволоження. Відносна вологість ґрунту у передпосівний період змінюється від 123 % на Поліссі до 52 % у південному Степу [3].

У сучасний кліматичний період сумісний вплив тепла і вологи сприятливий для формування врожаю пшениці озимої протягом осінньої вегетації, зростає і досягає максимуму у період відновлення вегетації і різко зменшується до несприятливих умов у період формування і досягання зерна. Несприятливим сумісний вплив тепла і вологи може бути і в період формування вегетативних органів культури.

Такі особливості комплексного впливу агрометеорологічних умов на формування врожаю пшениці озимої характерні для всіх агрокліматичних зон України. Вони обумовлені особливостями сезонного розподілу температури повітря і кількості опадів. Відносна вологість ґрунту в усіх агрокліматичних зонах України достатня для оптимального розвитку пшениці озимої і відповідає оптимальній її вологості в межах 40-60 % повної вологості.

Протягом останніх десятиріч відмічаються безпрецедентні темпи підвищення температури повітря на нашій планеті, які характерні і для України і свідчать про суттєву зміну термічного режиму. Такі зміни супроводжуються зміною режиму зволоження, вітру, кількості та інтенсивності небезпечних метеорологічних явищ та екстремальних погодних умов і впливають на швидкість біохімічних процесів, ріст, розвиток та формування продуктивності рослин і, зрештою, на продовольчу безпеку України [4].

Підвищення температури повітря та зміна режиму зволоження, що відмічаються протягом вегетаційного періоду вирощування пшениці озимої у сучасний кліматичний період, будуть спостерігатись і до середини ХХІ ст. і можуть негативно вплинути на її урожайність, особливо на півдні країни. Проте, агрометеорологічні умови вирощування культури залишаються сприятливими та задовільними на всій території країни [1].

Незважаючи на зменшення відносної вологості ґрунту, його фізична стиглість залишиться у межах оптимального зволоження – 40-70 %. Подальші дослідження потребують оцінки зміни агрокліматичних умов в Україні для викидів парникових газів та оцінки ризиків сільськогосподарського виробництва, пов'язаних з умовами погоди та зміною клімату.

Бібліографічний список

1. Балабух В.О., Лавриненко О.М., Малицька Л.В. Особливості термічного режиму 2013 року в Україні. *Український гідрометеорологічний журнал*. Одеса : Вид-во ПП ТЕС, 2014. № 14. С.30-46

2. Підвищення стійкості до зміни клімату сільськогосподарського сектору Півдня України. *Регіональний екологічний центр*: Угорщина, 2015. 76 с.

3. Польовий А.М., Кульбіда М.І., Трофімова І.Т., Адаменко Т.І. Вплив зміни клімату на сільське господарство півдня України. *Міжвідомчий. наук. зб. України: Метеорологія, кліматологія та гідрологія*. К. : КНТ, 2005. Вип. 49. С. 252–260.

4. Степаненко С.М., Польовий А.М., Школьнік Є.П. Оцінка впливу кліматичних змін на галузі економіки України. Одеса : Екологія, 2011. 696 с.

УДК 631.243.32

ЗБЕРІГАННЯ ЗЕРНОВИХ МАС У СУХОМУ СТАНІ, ОСНОВНІ ВИМОГИ

Бараболя О.В., к. с.-г. н., доцент,
e-mail: Olga.barabolia@ukr.net

Полтавський державний аграрний університет

Проаналізувавши дослідження впродовж останніх років встановлено, що для зберігання зернової маси в сухому стані необхідно регулярно стежити за станом зерна в складських приміщеннях. Перед закладанням на зберігання необхідно визначити вологість зерна та вміст смітних та зернових домішок в складі зернової маси.

Режими зберігання зернових мас в сухому стані значною мірою зумовлені найважливішими чинниками, від яких суттєво залежить стан і збереженість зерна: вологості зернової маси в складських приміщеннях та довкілля; температури зберігання зернової маси та довкілля; доступу кисню до зернової маси[1].

Розподіл зернової маси на сухе, середньої сухості, вологе і сире зумовлений здатністю зерна пшениці до зберігання у звичайних умовах. Сухе зерно пшениці чи інших сільськогосподарських культур найбільш стійке, його можна закладати на досить тривале зберігання; зерно середньої сухості в теплий період потребує особливих умов зберігання та ретельного спостереження; вологе зерно пшениці можна зберігати лише в охолодженому стані; сире зерно без попереднього сушіння закладати на зберігання не допускається[2].

Режим зберігання зерна пшениці в сухому стані є найбільш сприйнятливим для довгострокового зберігання зернових мас. Систематичне спостереження лаборантів за станом партій сухого зерна, достатня ізоляція від навколишніх зовнішніх впливів дають змогу зберігати зерно з мінімальними втратами протягом декількох років. Вимоги щодо зберігання сухого зерна пшениці озимої контролюються одним найважливішим чинником — умістом у ньому вологи[3].